WASHINGTON D C

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 136. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 13-го ЧЕРВНЯ 1951. No. 136. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 13, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen {4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПОРВАТИ ЗВ'ЯЗКИ З РОСІЄЮ Й МОБІЛІЗУВАТИСЯ

ВЕДЕМЕЄР РАДИТЬ ЗАБРАТИ ВІЙСЬКА ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З КОРЕЇ

Вашингтон, 11 червня.— Колишній командант американської армії в Китаї, ген. Алберт Ведемеєр, на переслуханні сенатських комісій збройної служби й закордонних справ заявив, що „ми повинні забратися з Кореї", порвати дипломатичні зв'язки з „совєтським ворогом" і перейти на повну мобілізацію. Він дораджує порвати зв'язки не тільки з Росією, але й з її сателітами й оголосити світові таке: „Я відберу ініціятиву від цих людей". Коли його запитали, чи це, на його думку, має бути те саме, що виповісти війну, він сказав: „Не конче!" і назвав подібний крок розрахованим ризиком, який як раз довелося б узяти на себе.

Радше під опікою Об'єднаних Націй.

На дальші запити Ведемеєр відповів, що він радше зробив би це під егідою Об'єднаних Націй, одначе, якщо б їх члени не схотіли йти разом, тоді Злучені Держави повинні перебрати провід і діяти однобічно. При цьому він сказав, що він не підпалювач війни з Росією і він не вірить, що горяча війна з нею мусить прийти. Одначе, ми мусимо прийти — твердив генерал — до розрахунку з Кремлем, з яким, на його думку, Злучені Держави вже „перебувають у війні" на економічній і психологічній ділянках.

Коли треба, то Америці йти самій.

Ведемеєр ужив слів „треба йти самим окремо" (подібно, як це сказав був ген. Доглес МекАртур підчас своєї промови в Конгресі), навіть, тоді, коли б це мало призвести до третьої світової війни. Він, як і МекАртур, за чотири засоби війни на Далекому Сході, а саме: за економічну блокаду, морську блокаду китайського побережжя, бомбардування китайських і манджурських комуністичних баз і за дозвіл китайським націоналістичним військам на воєнні дії. Ці війська, правда, ще не готові до висадки на суходіл Китаю, одначе їх можна б ужити в Кореї, якщо б прийшла пора. Припинити вогонь на 38 рівнобіжнику, як це нераз згадують високі федеральні урядовці, Ведемеєр вважає за „однозначне з поразкою".

Коли сен. Вилієм Дж. Фулбрайт зауважав, що порада вийти з Кореї суперечить його попередній пораді завзято піти проти червоних китайців у війні, генерал відповів: „Помиляючи факт, що я тепер військовий офіцер, я скажу вам, що, на мою думку, ми повинні забратися з Кореї. Я зробив би це тому, бо думаю, що ми ні до чого не дійдемо. Ми витрачуємо там наші найкращі бойові сили, дозволяючи втягати людей до кітла. Ми можемо це робити, як і вони теж, одначе ми маємо засіб, який турбує мене безконечно, а що ми там осягаємо?" Ведемеєр одначе признав, що вищі військові провідники пробують тепер зволікати час, а це зрештою може дати належні результати. Він має ще далі складати свідчення в сенатських комісіях.

ГЕН. АЛБЕРТ С. ВЕДЕМЕЄР, під час своїх свідчень в сенатськім комітеті в справі американської далеко-східної політики, пропонував відкликати американські війська з Кореї та порвати дипломатичні стосунки зі Совєтами, піддержуючи політичну лінію ген. МекАртура. На фото: ген. Ведемеєр (зліва) конферує в перерві зі сенатором Бріджесом (вщентрі) та сенатором Ричардом Русселем, предсідником комітету.

М'ЯСО ДЛЯ ВІЙСЬКА КУПУВАТИМУТЬ ЗА МОРЕМ

Вашингтон. — Оборонна Рада Купівлі М'яса рекомендує купувати м'ясо для американських армій, що перебувають на Далекому Сході і в Європі, не в Америці, а в тих заморських країнах, де є найближчі ресурси. Це оголосила армія у відповідь на промову Флойда Форбеса, голови Товариства Західних Пакерів М'яса. Він закинув, що армія плянує купівлю 50,000,000 фунтів волового м'яса в Арґентині і заявив, що це було б нещастям для американських продуцентів. Оборонна Рада Купівлі М'яса, яка складається з представників департаменту рільництва й оборони, передала таку рекомендацію секретареві оборони щойно останнього тижня. Армія пригадує, що є закон в цій справі з попередньої війни, в якому сказано, що на випадок необхідности можна закуповувати припаси закордоном, якщо не можна їх дістати вдома.

НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ МЕДІНИ Й МОРФІ

Президент Труман найменував чотири особи федеральними суддями в Ню Йорку, між ними такі, які мають краєве ім'я. Гаролд Медіна, призначений чотири роки тому суддею при окружнім федеральнім суді, стане членом Апеляційного Суду Злучених Держав для Другої Округи, яка обіймає стейт Ню Йорк і частину стейтів Нової Англії. Він приходить на місце судді Лернеда Генда, одного з найбільших американських правників, який саме недавно зрікся посади з причини старости. Медіна вславився на всю країну переведенням відомої розправи проти 11 провідників комуністів, які дістали кару п'ятирічної тюрми, а цей присуд затвердив минулого тижня Верховний Суд Злучених Держав. На становище судді при окружнім федеральнім суді в Ню Йорку найменований Тамес Е. Морфі, який тепер займає пост нюйоркського директора поліції, а перед тим був віднові роках помічником федерального прокуратора і вславився блискучою підготовою і обвинуваченням Алджера Гісса — колишнього високого урядовця департаменту стейту. Він доказав Гіссові кривоприсягу, коли він відпекався комунізму, хоч на ділі був комуністичним шпигом. Гісс теж дістав тюремну кару. Після процесу Морфі став на посаду комісара нюйоркської поліції і тут за короткий час перевів справжню чистку поліції, відсуваючи зі служби багато вищих і нижчих офіцерів та патрольманів, запідозрених у співпраці з тайними злочинцями.

В АМЕРИЦІ

● **Успадкував 600,000 долярів** і помер наступного дня Вилієм Ф. Кротерс зі Сан Антоніо, в стейті Тексас, коли приїхав до міста Луїстон, у стейті Іллиной, щоб прийняти спадщину по смерти далекої своячки. Спадкоємець мав 73 роки. — Він дістав серцеву атаку.

● **„Добровольці" зголосилися** гасити вогонь одного дому разом з пожежною сторожею в Масапіка Парк, під Ню Йорком. Поліція арештувала їх опісля як підпалювачів.

● **Нюйорська поліція дістала** літтій одностріЙ, ясної фарби й ясні капелюхи, замість шапок. Новина запроваджена з нагоди призначення поліції до регулювання вуличного руху на двох евенях, де введено їзду автами тільки в один бік.

● **Цивільна оборона** це християнський обов'язок. Так назвав цю службу поповідник в катедрі св. Патрика в Ню Йорку у неділю.

● **Станцію телевізії відкрили** на вершку найвищого будинку світу — Емпайр Стейт Билдінґ, у Ню Йорку. Самий будинок має 104 поверхи. На його вежі вставили щогли висотою на 222 стіп коштом 1,000,000 долярів. Будова тривала цілий рік.

● **На З'їзді Американського Медичного Товариства** в Атлантик Ситі улаштовано 290 наукових виставв. Крім того, 350 підприємств виставили свої медичні вироби. Для потреб з'їзду зайнято п'ять найбільших готелів.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ЗАПОВІДАЄ АБДИКАЦІЮ

Брюсель, 12. червня. — Бельгійський король Леопольд рішив добровільно зректися престолу в дні 16-го липня в користь свого сина Бодуїна, що буде проголошений королем наступного дня. Досі, після повороту з „добровільного вигнання" минулого серпня, Леопольд був тільки номінальним королем, тоді як функції монарха виконував вже його 20-літній син Бодуїн. Леопольд — вертаючись з вигнання, заповів, що він зречеться престолу в користь сина після досягнення ним повноліття — 21 року життя, що наступить у вересні, під умовою, „якщо події докажуть, що нація об'єдналась довкола нього." Своє теперішнє рішення передчасної абдикації король вияснює в листі до премієра, пишучи: „Я переконаний, що замирення і згода були відновлені до тої міри, що я можу приспішити своє рішення остаточно передати свою королівську владу моєму синові." Король в дальшому прохає уряд поробити всі потрібні заходи, щоби передача влади відбулася у відповідній гідності та допомогла його синові започаткувати новий період в історії країни. Уряд і парлямент, як теж публічна опінія прийняли це рішення короля з помітним вдоволенням, вважаючи його дальшим компромісом та виявом згідливости королівського дому у відношенні до народу, що безсумніву матиме вплив і на краще відношення народу до нового короля.

ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ЯПОНІЇ ДВА БІЛІОНИ ДОЛЯРІВ ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ

Париж, 12. червня. — Американські заходи в підготовці „великодушного" мирового договору з Японією натрапили на нову трудність, як французький уряд рішив домагатися від Японії два біліони долярів титулом воєнного відшкодовання. Це домагання виявлено під час останніх нарад представників французького уряду з американським амбасадором до спеціяльних доручень, Джаном Фостером Доллесом, якому президент Труман доручив підготовку договору з Японією. Видвигаючи це своє домагання, французький уряд в основі погоджується майже з усіми іншими американськими пропозиціями в тій справі, — включно з американським становищем, щоби до підпису договору не допустити червоний Китай та евентуально заключити його теж без Совєтського Союзу, або і проти його волі. Крім того, французи ще донедавна обстоювали думку, щоби зі справою мирового договору з Японією не поспішати, а тепер вони погоджуються з американськими пропозиціями, щоби його заключити по можності якнайшвидше. Урядово вияснюється, що Франція домагається включення в японський мировий договір, крім постанови про виплату їй двох біліонів долярів відшкодовання, теж окремої постанови про захист французьких торговельних інтересів в Індо-Китаю та щоби три індо-китайські країни були учасниками підготови і підпису договору.

Ветеранські Шпиталі Проти Атомового Нападу

Вашингтон. — Адміністрація Ветеранів повідомила, що придумала пляни побудови п'яти спеціяльних шпиталів, здатних видержати атомний блискавичний напад. Два такі шпиталі будуть в Клівленді, один у Сан Франсіско, а один в околиці Лос Анджелес. Адміністрація Цивільної Оборони вже схвалила ці пляни і тепер вони будуть виконані якшвидше. Частина шпиталю, яка дає захорону проти бомби, буде ще змінена. Там не буде вікон і в них будуть приміщені всі пацієнти, а також шпитальне устаткування.

● **В Південній Кореї** відбуваються масові демонстрації проти евентуального замирення з червоними на 38-мій паралелі, що корейці вважали б „обидним миром."

АНГЛІЙЦІ ЗАПОВІДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ КОМПРОМІСУ В СПРАВІ ІРАНСЬКОЇ НАФТИ

Тегеран, Іран, 12. червня. — До столиці Ірану прибув вчора предсідник Англо-Іранської Нафтової Компанії та рівночасно голова британської місії, — що має переговорювати з іранським урядом справу націоналізації нафти, Б. Р. Джексон, висловлюючи своє переконання, що в переговорах пощастить дійти до відповідного компромісу в цьому нафтовому спорі, який загрожував міжнародною політичною кризою. Джексон заявив, що навіть в рямках урядової націоналізаційної програми можна найти „багато місця" для задовільного забезпечення іранських і британських прав та інтересів. Обом сторонам, виходило б, — залежить на тому, щоби в плянованих змінах не потерпіла сама продукція нафти, що грає таку рішальну ролю в модерному господарстві, зокрема в обороні.

ПАРЛЯМЕНТАРНИЙ ВІДГОМІН ВТЕЧІ ДВОХ БРИТАНСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ

Лондон, 12 червня. — Хоча від таємничого зникнення двох високих урядників британського міністерства закордонних справ пройшло вже майже три тижні, ця справа все ще продовжує бути першою сензацією дня і вчора вона мала свій відгомін теж в Палаті Громад. Ані міністер закордонних справ Моррісон, ані премієр Атлі, що відповідали на запити депутатів, не могли дати задовільного вияснення таємниці втечі. Вони теж не могли розвіяти збільшуваного побоювання, що два втікачі вже могли дістатися до Совєтів з важливими державними таємницями. На багато запитів представники уряду не відповідали, вияснюючи, що такі явні дебати та відповіді в цій складній справі не є в інтересі публичної безпеки. Вміжчасі, пошукування за двома втікачами продовжуються без будь-якого конкретного результату та в супроводі багатьох фантастичних поголосок.

ОСТИН ВІДНОВЛЯЄ ЗАКЛИК ДО ЗАВІШЕННЯ ЗБРОЇ В КОРЕЇ

Вашингтон, 11 червня.—Амбасадор Ворен Остин, голова американської делегації в Об'єднаних Націях, заявив, що Об'єднані Нації можуть осягнути „військові цілі" в Кореї, якщо комуністи згодяться покінчити свою аґресію й дадуть гарантію, що не відновлять воєнних кроків. Осягнення військових цілей, каже Остин, прокладе шлях до переговорів про мирне полагодження корейського конфлікту і встановлення Об'єднаної й демократичної Кореї, а це політична ціль О.Н. — казав Остин. — Така заява амбасадора Остина потверджує погляд секретаря стейту Діна Ачесона, висловлений під час його свідчень в сенатських комісіях. Остин висловив ці думки в промові на закінчення шкільного року в університеті Джорджтавн, саме в той час, коли в столиці дальше кружляють вісті про недалеке перемир'я в Кореї. Поголоски прив'язані теж до подорожі секретаря оборони Джорджа Маршала до Кореї та Японії. Не зважаючи на поголоски й заперечення, провідні урядовці вказують на факт, що досі китайські комуністи не заявили ще охоти до миру.

● **Іранський премієр відповів** на особистого листа президента Трумана в справі мирного полагодження нафтових непорозумінь з Британією. Тексту відповіді ще не подано до публічного відома.

МОЖЛИВІСТЬ ПОДІЛУ АЛІЯНТСЬКОГО КОМАНДУВАННЯ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ

Лондон, 12 червня. — Злучені Держави і Великобританія мали остаточно погодитися, щоби хвилево відступити від марних досі зусиль встановити одне аліянтське верховне командування в районі Середземного моря та перейти до його організації частинами. Організація спільної оборони під спільним командуванням почнеться зі західного сектора, що вкоротці має бути підпорядкований військового генералові Двайтові Айзенгаверові. Натомість справа скомплікованого політично східного сектора має бути відложена до пізніших рішень. На таке вирішення мав вплинути теж ген. Омар Бредлі, голова об'єднаних штабів американських збройних сил, що в останньому відвідав европейські столиці.

МАНІФЕСТАЦІЯ В ЧЕСТЬ СИМОНА ПЕТЛЮРИ В ТОРОНТІ

Торонто, Онт., Канада. — Український Комітет Об'єднання Українських Організацій міста Торонта оголошує маніфестацію в честь Симона Петлюри в неділю 17 червня. Вона почнеться походом в год. 12 опівдні на площі Олександра Парк при вул. Ветгорст, а склавши вінок, учасники перейдуть до Шітс Тіетр, 440 Бей Стріт, на врочисту академію

ВОРОЖИЙ БАСТІОН В КОРЕЇ В АЛІЯНТСЬКИХ РУКАХ

Аліянти здобули Чорвон і Кумгва, відкриваючи собі шлях на північ

Токіо, 12. червня. — Після передвчорашньої перемоги в битві за „залізний трикутник" між Чорвон, Кумгва і Пйонгґанґ, аліянти вчора вже майже без бою здобули міста Чорвон і Кумгва, захоплюючи тим самим вже майже в цілости цей ворожий бастіон в центрально-північній Кореї та відкриваючи собі дальший шлях на північ. Обі ці здобуті великі ворожі бази — правили раніше за кінцеву зупинку ворожого постачання з Манджурії та мали рішальне значення у ворожому стратегічному плянуванні. Програвши битву, червоні війська поспішно евакуують терен, відступаючи та залишаючи для своєї охорони сильні відділи задньої сторожі. Аліянтське командування вважає, що червоні все ще мають досить сили, щоб почати нову оборону або навіть перейти до нового наступу, але тепер було б важко передбачити де вони задумують створити нову центральну лінію своєї оборони. Аліянтські війська, що заняли Кумгву та почали негайно дальший похід в напрямку на Кумсонґ, натрапили на запеклий спротив ворога в силі приблизно одного полку. В Кумгві і Чорвоні аліянти знову здобули величезні склади ворожої зброї та амуніції. Останні успіхи аліянтів в „залізному трикутнику" вважається за одну з найбільших перемог, яку досягнено після вступлення до війни червоного Китаю. На інших секторах фронту доходило переважно до боїв льокального значення, при чому ворог ставив сильніший спротив на східній ділянці, виминаючи більших сутичок на заході. В загальному аліянти у вчорашніх боях посунулись пересічно дальших около дві милі вперед. Аліянтська авіяція, не зважаючи на погану погоду, продовжувала свої масові атаки на воєнні ворожі об'єкти в запіллі, беручи рівночасно активну участь в боях на фронті. Бої продовжуються, заповідаючи можливість нового розвитку, що може мати рішальний вплив на дальший перебіг війни.

Проти-Большевицький Леґіон в Німеччині

Франкфурт, 12 червня. — В Західній Німеччині зорганізувався на-пів таємний Перший Леґіон, що поставив собі за мету поборювати большевизм, виминаючи рівночасно націоналістичні праві скрайності. Леґіон вже тепер мав би нараховувати понад 10,000 членів, в тому багато демократичних лідерів. Він має теж неофіційну апробату парляменту і уряду. Крім боротьби проти большевизму, ціллю тої організації є оборона громадських прав і вольностей та відновлення оборонної сили Німеччини, без повороту до колишнього мілітаризму.

ЧЕРВОНІ ЗАПОВІДАЮТЬ ДОВГУ ВІЙНУ В ІНДО-КИТАЮ

Сайґон, Індо-Китай, 12 червня. — Таємна комуністична радіовисильня почала приготовляти тепер комуністів та їх поплентачів на „довгу і жертовну" війну за „звільнення" Індо-Китаю від французів. Ця зміна наступила після того, як червоні, не зважаючи на допомогу з Китаю, віднесли в останньому цілий ряд кривавих поразок в їхніх спробах здобути французькі фортеці.

НІМЦІ ВІДСТУПАЮТЬ НОВІ РАЙОНИ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

Франкфурт, 12 червня. — Західно-німецький уряд повідомив вчора, що він приготовляє вишкільні райони для дальших контингентів американських військ, що мають скріпити місцевий гарнізон. Нові райони приготовляється в околиці Вірцбурґ. Місцеве цивільне населення буде евакуоване до інших місцевостей, щоб дати вoякам повну свободу рухів у їх воєнному вишколі.

ВИКРАДЕНО ВАЖЛИВІ ДОКУМЕНТИ ЮГОСЛАВСЬКОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ПОЛОЖЕННЯ

Белград, 12 червня. — Югославські власті заарештували заступника міністра фінансів, Войслава Срзентіча, у зв'язку зі зникненням важливих урядових документів про югославські переговори з Міжнародним Банком Відбудови і Розвитку в справі позички 200,-000,000 долярів та їх інвестиції в дальший розвиток югославського господарства. В документах були теж докладні звідомлення про теперішній стан югославського господарства, про його недомагання та пляни майбутнього розвитку, що могло б у великій мірі допомогти напасникові в плянуванні його нападу на Югославію. Існує переконання, що всі ці викрадені документи вже могли попасти в совєтські руки, що було б одним з найбільших успіхів совєтської шпіонажі в цій частині Европи. Заарештований Срзентіч був одним з нечисленних найвищих державних урядників, що мали доступ до цих документів. Звертається увагу, що совєтські шпигуни в Югославії концентрують тепер свою роботу для здобуття таємниць з югославсько-американських стосунків.

ДЕМОКРАТИЧНА КОАЛІЦІЯ ПЕРЕМАГАЄ В ІТАЛІЙСЬКИХ ВИБОРАХ

Рим, 12 червня. В Італії все ще продовжуються вибори до міських управлінь і з дотеперішніх підрахунків виходить цілком ясно, що демократична коаліція здобуває рішальну перемогу проти лівих і правих тоталітаристів. Досі підраховано ще тільки 15% голосів з 30 провінцій і з цього коаліція християнських демократів, лібералів, республіканців і правих соціялістів одержала 640,-000 голосів, тоді як на ліво-соціялістичний і комуністичний блок віддано 515,000 голосів. З тимчасових підрахунків голосів теж виявляється, що у виборах брало участь около 90% управнених до голосування, що свідчить про відносно велике загальне заінтересування виборами та їх вислідом. Комуністи виявляють помітну непевність щодо кінцевого висліду виборів і вже від тепер почали акцію, щоб їх включити в урядову коаліцію.

В СВІТІ

● **Величезною гранітною статуєю** Сталіна в столиці Чехословаччини, Празі, рішили теперішні комуністичні володарі „ущасливити" чеський нарід.

● **Совєтський міністер закордонних справ** Андрей Вишинський, що лікується в невідомому місці з невідомої хвороби, має вкоротці повернутися назад на свій пост.

● **Совєтський представник** в Господарській Комісії О. Н. для Европи, д-р Арутюнян, запевнив в Женеві, що Совєтський Союз не приготовляється до війни, бо на це він „не має часу".

● **Безпосередні дипломатичні** зв'язки рішили встановити дві молоді республіки Ірляндія і Ісляндія.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12 06	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАПЕВНЕННЯ ВІДСІЧІ

Закінчення шкільного року в американських університетах та каледжах дає звичайно нагоду державним мужам, суспільним діячам, педагогам та іншим визначним особам висловлювати свої думки про різні проблеми, які дуже цікавлять цілу націю. Нераз це є гостра критика самого способу навчання, чи виховання молоді, але частіше говориться про світ, у який ступає молодь покінчивши школу, про саму націю, її осяги та недомагання. Цього року присвячувано найбільше уваги справам війни і миру і ролі, яка припала сьогодні Америці в світі. З цього боку дуже важлива та промова, яку виголосив в Колумбійськім університеті Чарлз Е. Вилсон, директор Мобілізації Оборони.

Вилсон нагадує, що оборонний плян Америки обрахований на три роки. Уже цієї осени відчує його дошкульно вся нація. В акції оборони, казав Вилсон, не буде ніякого ухилу, а під обороною треба розуміти повну готовість до війни. Коли б дійшло до такого, що треба буде країні вибирати між „маслом" і „гарматами", то переважать „гармати". Усі будуть змушені цьому підпорядкуватись. Це знов означатиме тіснішу контролю над цілим виробництвом, призначеним для вжитку цивільного населення. До того ця оборона обіймає не тільки Америку, але також і Західну Европу, яка має бути перемінена в „твердиню свободи".

Завданням американського збросння, казав Вилсон, — збудувати таку силу, яка відстрашила б Москву від дальших агресій. Що кожний новий напад Москви стрінув би спротив, в тому вже ніхто в Америці не сумнівається, існують тільки різниці поглядів щодо метод, яких треба вживати відносно кремлівської небезпеки, але не щодо цього, чи цій небезпеці ставити спротив.

Доповнив заяву Вилсона визначний представник департаменту стейту, Тамес Д. Кабот, промовляючи в каледжі в Медфорд (Масачусетс). Він застерігав Росію перед таким помилковим думанням, що — мовляв — американський нарід боїться воювати. Хоча американці, казав він, усіма засобами змагаються за мир, та це ще не означає, що вони за мир за всяку ціну, бо уряд продовжуватиме свої мирові змагання тільки так довго, як довго розум даватиме якусь надію, що таким чином можна оминути війну. „Коли ж ті, що сидять у Кремлі", казав Кабот, „не дадуться переконати, що війна буде нищівною такою само мірою для них, як і для нас, та дадуть нам до вибору війну або капітуляцію, ми не виберемо капітуляції". Що більше: Злучені Держави не погодяться також з тим, щоб ступнево здатися шляхом угодовства, зрікаючись своїх союзників, чи дозволяючи Кремліві підбивати вільний світ частинами.

Обидві ці заяви, Вилсона і Кабота, це вислови осіб, які говорять від імені центру, себто уряду. Коли ж ідеться про департамент стейту, то пам'ятаймо, що якраз тепер скріплено контролю над заявами його урядовців.

Уже можна від довшого часу зауважувати, що відношення між Вашингтоном і Москвою загострюється щораз більше, та щораз менше надій в Америці на те, щоб навіть дуже велика оборонна сила Злучених Держав та їхніх союзників могла здержати Кремль від дальших агресій на довший час. Заяви Вилсона і Кабота виясняють, що у такому випадку станеться.

ШПИГУНСЬКА ЗАГРОЗА

Минулого тижня повідомлено, що двох британських дипломатів, які займали важливі пости в міністерстві закордонних справ та знали багато суворо бережених державних таємниць, нагло і серед таємничих обставин зникли. Першою відруховою реакцією на це повідомлення був досі ще неопрокинений здогад, що вони добровільно або примусово попали в совєтські руки. Нічого дивного, що тепер знову з різних урядових і громадських боків пригадується та вказується на загрозу совєтського шпигунства, яке творить серіозну проблему для оборони вільних країн, зокрема Злучених Держав і Британії.

З хвилиною, як відносини між демократичними країнами і Совєтським Союзом почали погіршуватися, на заході почалися розкриття цілих банд совєтських шпигунів, що всіляко та під різними формами — здобували для Москви державні і військові таємниці тих країн, ведучи рівночасно широко закросну підривну роботу в них самих. Щобільше, шпигунів викрито навіть в найвищих державних інституціях і це створило атмосферу загального підозріння, що таких шпигунів мусить бути багато більше. Тепер взагалі важко було б сказати кому можна б вірити а кому ні. Рівночасно з цим створено теж атмосферу взаємного недовіря між поодинокими вільними країнами, що й було одною з цілей совєтських шпигунів.

Все це має свої глибокі причини в конкретних фактах. Їх короткий огляд дозволить краще зорієнтуватися в загальному положенні та поробити відповідні висновки і заходи осторожности, до якої зобов'язані не тільки державні власті, але й кожний громадянин.

З цілого ряду фактів виходить, що головною ціллю совєтського шпигунства є Злучені Держави і під тим кутом зорганізоване це шпигунство не тільки в Америці, але й в інших країнах, зокрема в Британії і Франції, що є двома великими союзниками Америки.

В Британії, для прикладу, — Совєти в останніх роках вербують своїх найспритніших шпигунів для викрадення американських таємниць. В цій акції вони користають з нагоди, що в лейбуристському уряді все ще залишається деяка кількість колишніх совєтських симпатиків і комуністичних ступайків. В Британії Совєти звербували свого найуспішнішого шпигуна — д-ра Клявса Фукса, що передав Совєтам американську таємницю атомової зброї. Тільки цим одним шпигунським актом можна б перерішити долю світу. Другою з черги совєтською „шпигунською величиною" вважає американський конґресовий Комітет Атомової Енергії теж британського вченого Бруно Понтекорво, з походження італійця, що співпрацював з американцями над розвитком водневої бомби та був головною особою в центрі британських атомових дослідів в Гарвел. Він „зник" минулого вересня і всі познаки вказують, що він втік до Москви. Третьою совєтською шпигунською „атомовою величиною" вважається теж британського вченого Алена Мея, що видав большевикам американську таємницю матеріялу, з якого продукують атомову бомбу. Американське недовіря до Британії збільшується ще й фактом, що теперішній британський секретар війни, Евелін Стречі, ще до недавна був одним з найбільших оборонців і звеличників комунізму та Совєтського Союзу. — Ясно, що в таких обставинах Америка мусить бути дуже осторожна не тільки у виміні атомових таємниць з Британією, але й щодо виміни військових та політичних плянів.

Ще більше оправдане є американське недовіря до Франції. Там бо комуністи, крім звичайних шпигунів, мають сильну п'яту колону, що в останніх виборах була здобула майже 30% голосів. Головою всіх французьких дослідів атомової енергії був до 1950 року явний комуніст Фредерік Жоліо Кюрі, що їздив багато разів до Москви та явно вихваляв Москву і лаяв Америку. Його самого тепер відставлено зі штабу дослідників атомової енергії, але там залишилося багато його прихильників. Комуністичними нитками омотані теж французька армія і закордонна політика. Британія і Франція не багато собі з того роблять і не роблять жадних рішучих заходів проти такої загрози. Тим обережнішою мусить бути Америка.

Поодинокі випадки совєтського шпигунства відомі вже і зі судових розправ в Злучених Державах. Деяких засуджено за шпигунство, інших за кривоприсягу відносно їх приналежности до комуністичної партії, а ще інших тільки „вирізнено" як комуністів та можливих шпигунів. Конґресовий Комітет Неамериканських Діянь зараховує аж 825,000 осіб до шпигунів, можливих шпигунів або підозрілих та загрозливих для американської безпеки ворожих вислужників. Це справді велика шпигунська загроза, якої не можна толерувати в цих грізних часах.

В цілій шпигунській загрозі встановлено один безсумнівний факт, а саме, що кожний комуніст або їх колишній чи теперішній симпатик є або може бути большевицьким шпигуном. Про це мусить пам'ятати в кожних обставинах ввесь американський загал. З жалем треба ствердити, що між тими зрадниками є теж мала горстка задурманених людей українського походження, що якнебудь попали в мережу комуністичного павутиння і тепер вже не мають відваги або не можуть з нього вимотатися. — На цих виродків окрему увагу повинен звернути свідомий і патріотичний американсько-український загал в поодиноких громадах.

Іван Кердин

ДВІ МІРКИ

Ми товчемо від років у нашій інформаційній роботі перед усім неукраїнським світом, що людина у Совєтах не існує, що большевицький режим звів і зводить 150 мільйонів громадян до рівня отари баранів, кермованих пастухом. Ми безупинно повторяємо правду, що духовість індивідуума в Совєтах — пригнічена, вбита, не має жодної змоги проявитись, що все діється по наказу, що все тамошнє духове життя в усіх ділянках науки, літератури, мистецтва — мусить проходити за одним зразком, що його дає політком та його підвідділи, та що за виконанням того зразка пильно стежать всі посіпаки режиму, на яких він опирається. Знаємо, що навіть підручника математики не можна видати в Совєтах без вступного слова на честь Сталіна, який ласкаво дозволив учитися рахунків. Знаємо, що совєтська критика дійшла до абсурду, стараючись відгадувати бажання вищих властей та ніколи не знаючи, чи похвала для одного автора або мистця нині — не стане катастрофою для критика завтра, коли даний автор чи мистець раптом чимось — „прогрішиться", зробить „ухил" і попаде на список неблагонадійних. Знаємо, що людський дух в Совєтах окований, що ніхто не може вільно проявити себе, що кожний друкований рядок переходить десяток цензур і коректур, поки появиться друком, що друком появляються речі за підписом авторів, які своїх „творів" ніколи раніш і на очі не бачили (осв'ячена система підписувати під відозвами та колінопреклонними заявами чільних громадян без попередньої їхньої згоди і без повідомлювання їх про це, — хай би потім хтось із них застерігся і запротестував!), знаємо, що взагалі до всього духового життя в Совєтах треба підходити з зовсім іншими критеріями, як до такого життя по цьому боці залізної заслони, бо вільної творчости в Совєтах взагалі нема. Вона є хіба тоді, коли творці дійсно переконані комуністи: але хто знає, котрий комуніст ідейний, а котрий з них кривить душею, чи навіть становить собою совєтського Валенрода, коли раз-у-раз большевицькі „чистки" змітають з цього світу колишніх найвищих достойників СССР і під'яремних сателітних держав, чільних тамошніх комуністів?!

І, славити Господа, ввесь чужинецький світ знає вже ці правди і так і ставиться до всього, на чому витиснута совєтська печатка.

Аж ось час до часу появляються в українських часописах грубі лайки на різних підсовєтських поетів, письменників, учених — за їхнє зрадництво, за їхню дезерцію з національного табору, за їхнє лизунство і плазунство перед большевицьким режимом. Як же так: — чи ці люди діють у Совєтах вільно, чи вони пишуть дійсно те, чого хоче їхнє творче надхнення, а чи вони є невольничими коліщатами у машині, яка продукує псевдо-культурні вартості за комуністичним штампом?! Будьмо логічні: ми не можемо казати світові, що в Совєтах людина не має своєї волі, а водночас на внутрішньому нашому ринку кидати анатеми на людей за конкретні прояви їхнього улягання наказам режиму! Далі: ми не можемо казати, що хтось із чільних українських культурних діячів, який має своє місце в історії української культури за свої давні літа, опинившися під совєтським чоботом, втратив те місце за те, що під його прізвищем появилося вже за совєтського панування. Ми можемо лише перекреслити ту підсовєтську творчість, як безвартну, та й то інколи треба обережно відмежовувати зерно (прояви дійсного духа) від кукілю (робленої пропаґанди). Цю проблему сміливо заторкував Евген Маланюк у своєму недавньому докладі про Тичину й Рильського. У такій культурній формі, яка прикметна цьому найчільнішому сучасному українському поетові, він зазначив зовсім виразно, що духовість людини, духова структура людини — це надто ніжний і складний апарат, щоб підходити до нього з одними формулами й однаковими вимогами. І що не можна вимагати від усіх людей, щоб вони були з криці. Хвильовий — хитаючись між „каяттями" та своєю совістю — вибрав остаточно кулю в лоб. Чи можна вимагати від усіх творців та взагалі всіх громадян Совєтського Союзу, щоб вони або кінчали самогубством, або ставали революціонерами, що — в совєтській дійсності — виходить на те саме, якщо ще політичний еміґрант вимагає від них, щоб та революційність була наверх маніфестована?! Чи можна взагалі прикладати до підсовєтських громадян вимоги людей, які живуть, напр., в Америці? Чи це просто не сором чванитися своєю революційністю тут і кидати громи на зрадництво людей там, коли всі українці у Совєтах є героями силою самого свого перебування у тому пеклі та зберігання національної субстанції на рідних землях! Очевидно, є і там люди цілком безхарактерні, є яничари, є зрадники, є такі, які за миску сочевиці служили б сьогодні янголові, завтра чортові, є прислужники режиму, але чи можемо бути суддями ми, які живемо тут і горлаємо про високі ідеали?! І чи серед української еміґрації в Европі та в Америці є виключно лише характери з криці, а нема лоз, які хитаються, куди вітер віє?!

Ярослав Падох

ВИПРАВДАНЕ ДОВІР'Я

Коли рівно рік тому, на клівлендській конвенції УНСоюзу, я познайомив передових діячів Союзу з Енциклопедією Українознавства та заохочував їх і їхні відділи замовити цю книгу, поєднавши тим власну користь з користю національною, я стрічався з недовір'ям і застереженнями. Мої розмовці — досвідчені громадські діячі, мудрі довголітнім громадським досвідом, висловлювали вдоволення з того почину, передавали признання за те Науковому Товариству ім. Шевченка, але водночас, ніде правди діти, похитували з недовір'ям головами: чи ця велика книга появиться колибудь на світ?

І нічого було їм дорікати за те. Адже ж так дуже часто чули вони про найкращі задуми і так дуже рідко бачили здійснення тих задумів. Адже ж їм найкраще відомо було, який далекий і тернистий шлях веде від корисної ідеї до її реалізації навіть у багатих і державних націй, що ж говорити про нашу. До того ще всім відомо, що друк такої великої книжки на три томи, з тисячами сторінок, і тисячами ілюстрацій, писаної не менше як сотнею найкращих вчених і письменників, коштує великих грошей. Хто подарує їх, звідки вони візьмуться — без чуда?

І годі було дорікати союзовим діячам за ці сумніви і з тим більшою пошаною приходилося приймати від них перші замовлення і гроші на ту, невідому і тоді ще таку нереальну в їх очах, справу. І коли пригадую собі тих кількадесять перших союзових замовлень на Енциклопедію, зібраних від найчільніших представників УНСоюзу і їх відділів, рівно рік тому, й дивлюся сьогодня на два видрукувані томи тієї книги, яким милим почуттям сповняє мене свідомість, — що довір'я покладене на Наукове Товариство ім. Шевченка, виправдалося.

Бо це факт, що на 15 зошитів Енциклопедії Українознавства 10 вже видрукуваних, з трьох томів книги — два вже готові. І це факт, що остання третина тієї великої книги закінчена і здана до друку і попри складні умови друку та постійний брак грошей, поява цілого твору — це вже тільки питання недовгих місяців і нарешті незаперечний факт, що кошт цієї незвичайно коштовної книги, хоч виносить рівно 25 тисяч долярів, покрило саме українське громадянство, без сотика чужої допомоги, без публічних збірок та без поворотних позик. Бо народилася та небуденна книга не з матерії, а з духа: з довір'я найширших кругів нашої суспільности до чесного імени нашої найстаршої культурної установи — Наукового Товариства ім. Шевченка та енергії і відданости справам нашої культури її діячів.

Скільки корисних і конечних книг могло б побачити світ, — яку велику національну роботу могли вони пробробити, коли б так, як цим разом, громада наділила б була їх видавців своїм довір'ям, а видавці не завели покладених на них надій? Може приклад Енциклопедії матиме ширше значення і допоможе майбутній появі ще багатьох важливих для нації книг. Ця поява може бути оперта лише на моральний кредит видавця і матеріяльний покупця та майбутнього читача. Здійснення цього могло б мати історичне значення для нашої культури, — зокрема в цей важливий і переломовий для нації час.

Та це питання майбутнього. Проблемою найближчих днів і тижнів лишається далі — Енциклопедія Українознавства. Її треба закінчити якнайскорше. Потреба книги велика і негайна, як в українськім громадянстві, так і в чужім, бо великі і негайні зміни можуть наступити в цілому світі, до України включно. Підготові до належного використання тих змін і майбутніх нагод насамперед присвячена ця національна книга. Тільки після появи українського видання Енциклопедії зможе появитися видання англійське, яке, як відомо, за агодою останньої конвенції УНСоюзу, перебрав на себе Союз.

А час появи третого тому й оформлення цілости твору — зв'язаний тісно (як і поява двох перших томів) — з грішми. Тим то акція громадянства в цьому ділі ще не закінчена. Тим то всі, що ще не набули Енциклопедії, повинні це зробити тепер; вже довше зволікати нікуди. Адже ж тепер уже можуть бути зовсім певними, що книга появиться, а купуючи її тепер, перед появою цілости, платять за неї значно дешевшу ціну. Крім цих користей особистого характеру покупців, вони допомагають великому національному ділу і то в найбільш критичний для нього час.

Це зокрема важно знати широкій союзовій громаді, а передовсім відділам УНСоюзу. — Вони стояли в перших рядах приятелів Енциклопедії, коли рік тому складали перші передплати, вони повинні й закінчити цю важливу громадську акцію і то закінчити по союзовому — солідарно, без винятків. Значна частина відділів уже купила цю книгу. — Конвенція і Головний уряд УНСоюзу поставилися до неї винятково прихильно, допомагаючи її появі морально і матеріяльно. Чи ж можуть стояти осторонь того діла інші союзові діячі і їх відділи?

В єдності сила народу і в єдності та солідарності сила кожної акції і установи. Тільки єдністю відділів і членства здобув Український Народний Союз своє передове місце в громадянстві. Тільки збірною акцією всіх союзових відділів запишеться він у найбільші приятелі Енциклопедії Українознавства!

Це залежатиме тепер від відділів, які ще не включилися в цю акцію. Віримо, що вони не зволікатимуть довше і що незабаром зможемо з вдоволенням проголосити, що немає ні одного відділу УНСоюзу, який не був би передплатником, а водночас чинним приятелем найважливішої української книги останніх десятиліть — Енциклопедії Українознавства.

М. Приходько, Торонто

З КАМЕРИ СМЕРТНИКІВ

3)

Деякі, не чекаючи тортур із сумним досвідом про трагічне становище попередників, писали відразу різні леґенди на замовлення слідчого, а то й на підставі власної фантазії. Вони поверталися до камери небиті, ще й привозили з собою 2-3 цигарки від слідчого. Їх не поважали в камері і часом бойкотували неофіційно. Офіційний бойкот і якісь протести були небезпечні з огляду на суворі покарання і легку можливість провокації. Але за те майже всі в'язні з сердечним співчуттям ставилися до тих, що стійко витримували тортури і не писали фальшивих свідчень. Кожний старався щось приємне зробити для такої людини, коли змучена поверталася з допитів.

Хочу згадати тут про одного з таких — наукового співробітника Інституту Будівельної Механіки Української Академії наук — Михайла Савчука.

Протягом 16 днів викликали його щоночі на допити і страшно мордували, домагаючись, щоб він ствердив співучасть групи своїх колег в націоналістичній диверсійній (звичайно фіктивній) організації. Це очевидно потрібно було, щоб мати формальну підставу для їх арешту.

М. С. категорично відмовився піти на таку провокацію і його щоночі мордували. Спочатку, повертаючи з допиту, він сам входив до камери, — ввесь вкритий синяками, і навіть не показував вигляду, що йому боляче. Пізніше його, як лантух, вкидали до камери, бо він уже не міг ходити сам. І навіть тоді він не стогнав, тільки часом болісна гримаса зводила йому лице.

Одного разу я підійшов до нього і запитав чи не міг би чимсь прислужитися йому. — Властиво що я міг зробити для нього? Мені хотілося хоч обізватися теплим словом до нього. Він зрозумів мене і подякував з такою ж теплотою за співчуття.

— Ну як Ви витримуєте такі мордування і не втрачаєте рівноваги? — запитав я. Я розумію, що це не може бути в тому випадку, коли людина справді боронить якусь організаційну таємницю в ім'я ідеї, за яку вона готова вмерти, але ж тої організаційної таємниці ми справді не маємо.

— Я відкрию Вам секрет моєї витривалости. Коли мене б'ють, я уявляю собі, що в кутку стоїть моя хвора дружина з маленькою дитиною на руках. Я так гостро відчуваю тягар їхньої самотности, й злиднів, що мій фізичний біль стає менш дошкульним. Я знаю, що коли я підпишу те, що вимагає слідчий, їх викинуть з хати і ніхто з друзів не пригріє їх теплим словом, бо вважатимуть мене за мерзотника. Нехай я згину нізащо, але з чистим сумлінням, бодай перед самим собою, бо інші й не знатимуть про це. Я й вам раджу так робити.

Ця розмова справила на мене сильне враження. Мені якось відразу стало легше на душі. Найбільше той приклад шляхетности й сильної волі допоміг мені пізніше витримати тортури на допитах.

За три дні після нашої розмови затягли М. С. до камери ледве живого. Ми поприкладали йому компреси до найбільш уражених місць і влаштували його на спочинок під ліжком у кутку, щоб не побачив штурпак.

Савчук майже не стогнав. Ми лише чули, що він там ворушиться, очевидно перевертаючися з одного побитого місця на друге. Потім здавалося нам, що він ніби захарчав — ми подумали, що мабуть у сні. А потім стих. Ми раді були, що він заснув. Його ніхто не турбував, щоб міг спокійно відпочати. Цього разу він спав довше, ніж звичайно. Не будили його й обідати. Лише у вечорі, коли наближався час викликів на допити, вирішили розбудити його. Але він не відзивався. — Дотиком відчули, що ніби холодний, — піднесли ліжко й побачили його зігнутого, з притиснутими кулаками біля грудей, руки й подерте пальто, простелене під ним, були закривавлені. В одному кулаці була затиснена конвульсійно пружина з ліжка. Загостреним кінцем її він проколов собі серце...

Тепер ми пригадали, що кілька днів тому він відірвав її від ліжка і просив допомогти йому відтягти її кінець, бо сам не мав сили зробити того. Він вигострював той кінець об цементову підлогу, говорив, що робить швайку, щоб полатати черевики. Тепер ми побачили для чого він готував її...

Покликали варту і вся камера, як один, підвелася на ноги, проводжаючи його в останню путь до безвісної могили. І не одна сльоза заблищала в очах, і не одне прокляття беззвучно промовили уста...

А він знайшов рятунок — його не могли вже покликати на допит.

Другого дня вся наша камера не прийняла їжі.

За два дні після цього забрали ліжка зі всіх камер, бо ще перед тим випадком у нашій камері, кілька людей повісилося, причепивши до бильця ліжка шнур, сплетений з ниток шкарпеток, або пасок, виготовлений заздалегідь з рушника, чи сорочки...

(Кінець)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

Володимир Радзикевич

ПЕРШІ ВПЛИВИ В ЛІТЕРАТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ ІВАНА ФРАНКА

У своєму житті, що весь час проходило серед великої, непевної, впертої праці, доволось Франкові пізнати найцінніші скарби людського творчого духа. Його переклади, рецензії, критичні огляди, його літературні й наукові праці на кожному кроці дають на те докази. Оця його вперта праця над самим собою, оце повне неспокою стеження за проблисками людської думки, при феноменальній його пам'яті й небуденному таланті, дозволило йому осягти найвищих творчих верхів'їв. І хоч неодин із світочів світової літератури й науки побуджував його творчу думку, хоч дехто з них завертав його кроки на зовсім нові стежки, все ж таки з почуттям деякого вдоволення закріплюється у нас свідомість, що перша творча іскра попала у душу поета таки з рідного вогнища.

Франко зачав писати під впливом першого безсумнівного й великого захоплення творами української романтичної літератури і вони залишили виразний слід у його перших літературних творах.

У нас у сьогочасну пору нерідко можна зустрітись із висловами деякого легковаження творів давніших українських поетів і письменників, а то й легкого посміху з усієї їхньої творчости. Тим часом безсумнівна вартість їх творів хоч би в тому, що вони промощували стежки своїм наступникам, розбуджували їхню творчу уяву, — піддавали теми, заохочували до нових спроб, зумовлювали дальшу еволюцію. Так воно буває у всіх літературах і в цьому можна впевнитися і на основі розгляду Франкової творчости.

У рр. 1875 і 1876 Франко виступав, як дев'ятнадцятилітній юнак у Львівському часописі „Друг" із першою своєю повістю „Петрії і Довбущуки", яку надрукував під псевдонімом Джеджалик. Заохочений проголошеним конкурсом засів до неї, здається, зараз після успішного іспиту зрілости — і писав її у час своїх університетських студій. Уже ця перша повість — при всіх її недотягненнях і карколомних вискоках молодечої фантазії — виявляє літературний хист письменника. В пізнішому віці Франко бачив усі хиби та недомагання повісти, називаючи її „незрозумілим і молодечим плодом", хоч болюче відчував гострі слова критики Сергія Єфремова. У передмові і „постскріптум" до другої, зовсім зміненої редакції цієї повісти, яка вийшла заходом проф. В. Сімовича в Черновецькій „Бібліотеці для молодежи" 1913 р., Франко заговорив теж і про її джерело, згадуючи польських романтиків, Шекспіра, Шіллера, Ернста Амадея Гофмана, Єжена Сю („Вічний жид") та Християна Авґуста Вульпіуса („Рінальдо Рінальдіні"). Але при докладнішім зіставленні повісти Франка з названими вгорі джерелами виявляється, що вплив цих джерел позначився більше на технічній будові повісти, її композиції і формальних засобах. Від названих письменників міг Франко перейняти замилування до небуденних подій, вишуканих ситуацій, виявів сильних пристрастей, кривавих конфліктів. Найбільше ще ремінісценцій залишила в „Петріях і Довбущуках" повість Єжена Сю „Вічний жид". Але перший імпульс, головний мотив підсунув Франкові український письменник доби галицько - українського національного ренесансу — Микола Устиянович.

Безпосередній на те доказ находимо в самій таки повісті. Другий розділ другої частини повісти, який має наголовок „Внучка воєводи" розпочинає Франко такими словами: „Серед гір за місточком Сколєм, в околиці званій Тухольницею, яку так гарно з її мешканцями описав наш Устиянович, зноситься до значної висоти гора Зелемінь". Наведені слова вказують, що описи карпатської природи, якими М. Устиянович пронизав свої оповідання „Месть верховинця" і „Страстний Четвер" зробили на Франка сильне враження і немає сумніву, що він у своїх описах гірської природи (не тільки в „ПГетріях і Добущуках", але згодом і в повісті „Захар Беркут") ішов слідами М. Устіяновича. Так само у характеристиці свого головного героя Довбуша спирався Франко на Устияновичеві. Також загальний романтичний характер повісті „Петрії і Довбущуки", дія якої вщерть виповнена жахливими трагічними подіями: вбивствами, самовбивствами, нападами опришків, ведмедів, пожежами, сценами божевілля, кривавої ненависти, прокльонів, жорстоких мук, відбувається серед дикої первісної природи, — живо нагадує повісті Устияновича.

Із спогадів учнів Дрогобицької гімназії, колишніх шкільних товаришів Франка, доводолось мені чути (мій покійний батько був шкільним товаришем Франка), що твори українських письменників романтиків із доби українського національного відродження в Галичині (Шашкевичева „Олена", Вагилевичів „Мадей", повісті М. Устияновича) робили на них велике враження. З великим захопленням та патосом виголошували вони, напр., поему Вагилевича „Мадей", що розпочинається від слів:

„На високій Чорногорі
Буйні вітри віють,
На зеленій полонині
Сірі вовки виють.

Тисяч коней вороненьких
В байраках ірзає,
Тисяч гарних леґінчиків
Коників сідлає.

А ватажко сивий Мадей
Зморщив густі брови
Чорні очі заблищали
Та жаждою крови.

Поверх коней яснобарвні
Прапори сіяли,
Байраками і дебрами
Ратища мелькали . . ."

Не менш захоплювались вони й повістями М. Устіяновича. „Верховинська повість" Устияновича „Страстний четвер" появилася вперше в 1852 р. в „Зорі Галицькій". Вивів у ній автор постать народного героя Довбуша, але змалював його вчинки не на основі історичних дослідів і історичних фактів, а, як сам підкреслив, „на основі народних поговірок", створюючи постать у модному тоді романтичному стилі. На безсумнівний вплив М. Устияновича в повісті І. Франка вказують не тільки сама сценарія з гірськими краєвидами, лісами, скелями, зломами, серед яких відбуваються подібні незвичайні жахливі події, не тільки подібна характеристика персонажів (Зубаня — Горпина), дикі вибухи їх пристрастей, навіть не постать самого Довбуша, але подібні мотиви (схоплення Зіні — схоплення Мільці), образи (образ „Пустари" — образ „Пустині"), подібні подробиці.

В одному, нпр., місці свого оповідання Устиянович описує напад розюшеної вовчиці, в якої забрали вовченята: „Зіня піднесла очі. Аж тут летить запінена вовчиця надзвичайної великости через прогалину вправець до неї з дебри... Дівча, перепуджене, шукало в можливім бігстві власного свого спасения і збігло вже далеко вершком прогалинами. А звір, местю розгорілий, не ожидав, аж його жертва з пазурів йому виховзнеться, но мечеться, розиявши пащу, за нещасливою, доганяє одним скоком і поваляє цілою силою о землю..."

Цей образ залишив свою відбитку у повісті „Петрії і Довбущуки" в формі порівняння:

„Долом, серед грубої темноти, крутими стежками, через дебри, чагари, гнилі ломи і пні, гнала стара, — немов вовчиця, що гонить лоцщя, який забрав її щенята з леговища".

Або інший приклад. Устиянович розпочинає оповідання „Страстний Четвер" образом вірла, що кружляє понад верхів'ям гір. Довбуш стежить за орлом, що „гдесь з-під полониці появився і чимраз ближче і ближче яв проганяти..." І Франко зараз на початку своєї повісти дає подібний образ: „А на небосклоні високо плаває самітний орел, широкими розмахами крил підіймається вгору, то знов спокійно тоне легкими закрутами вдолину".

Все те вказує, що саме повість Миколи Устияновича була найближчим, найбезпосереднішим джерелом для Франка при писанні його першої поповістии

Творчість великого Франка корениться на рідному ґрунті. Велика в тому заслуга по боці призабутого, скромного письменника — Миколи Устияновича.

При кінці Франкової повісти слідно вже в думках і деяких поглядах письменника вплив нової людини, а саме Михайла Драгоманова. Але це вже виходить поза межі цієї статті.

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

РОЗМОВА ІЗ ЗАСТУПНИКОМ ГОЛОВИ УККОМІТЕТУ П. ДМ. ГАЛИЧИНОМ

— Чим пояснити, пане Предсіднику, що останніми місяцями майже нічого не пищеться в наших часописах про У. Н. Фонд. Чи він продовжуватиме свою працю, так добре започатковану в минулому році, чи може мають зайти якісь зміни?

— Дякую за Ваше запитання, — охоче дам пояснення. Отже — Фонд існує, працює і ніяких змін в організації Фонду не передбачається. А наша часова мовчанка була переднамірена. Не вважаємо можливим і потрібним занадто докучати нашим людям. Рік ми закінчили з кінцем лютого і оце зробили майже трьохмісячну „передишку". Себ-то Фонд існує, працює, люди надсилають датки, але, так би мовити, масової, „ударної кампанії" назовні ми ще не починали.

— А коли гадаєте її розпочати?

— Власне, якраз в біжучому місяці червні.

— В чому вона буде полягати?

— Це буде ціла система заходів: оголошення в часописах, плякати на стінах, подорожі в терен, а головне — розсилка індивідуальних листів-закликів з долученнями зворотної конверти. Минулорічна практика показала, що наше громадянство вітає цей спосіб пересилки грошей, — він не потребує ходження на пошту та виконання певних формальностей, що особливо обтяжливі для новоприбулих через незнання мови.

— Які вигляди має Фонд в новому році?

— Про це трудно говорити із стопроцентовою певністю, але ми дивимось вперед досить оптимістично. Тяжкий був перший рік, коли справа щойно розпочиналась, коли треба було інформувати та з'ясовувати, — що це таке — Народний Фонд і Загальний Національний Даток. — яка їх мета і в чім суть цієї фінансової реформи. Нині можемо із певним задоволенням ствердити, що українське громадянство — в кожному разі, передова його частина, — цілком розуміє і одобрює цю реформу.

— Так, Пане Голово, але все ж у пресі доводилось читати, що це тільки десята частина того громадянства, яке могло б і мусіло б платити Національний Даток?

— Маєте рацію. Взявши приблизно і дуже неточно, ми уважаємо, що в З.Д.Америки є біля 100,000 українців, остільки національно свідомих і матеріяльно забезпечених, що вони могли б легко платити річний Національний Даток — 10 долярів. Тим часом, покищо в першому році існування Фонду відгукнулось загально — платників і жертводавців біля 10,000 осіб, себто лише десята частина тих очікуваних платників.

— Що ж Ви гадаєте робити з тими „очікуваними"?

— Власне, в цьому уся проблема. Вона ускладнюється ще тим, що на них і впливати не можна, бо, як це не дивно, далеко не всі свідомі українці є передплатниками укр. часописів. То ж тут, власне, надія на наші організації, товариства і на наших діячів на місцях. Тільки вони можуть опанувати цей елемент, надсилаючи збірщиків і т. д.

— Яка ж програма праці Конґресового Комітету на цей рік?

— Це занадто широка, окрема тема, на яку охоче поговорю з Вами другим разом. Нині ж зазначу: все чи принаймні дуже багато залежить від матеріяльних можливостей. Ось в минулому році громадянство склало на національні потреби 100,000 долярів — і це дало можливість Конґресовому Комітетові і цілій низці важливих укр. національних установ, як Національна Рада, Т-во ім. Шевченка, ЗУАДК та інші значно розвинули свою чинність. Треба ще згадати, що теж і УПА дістала з цього фонду відповідну піддержку. Особливо пощастило Конґресовому Комітетові: завдяки енерґії Голови Комітету проф. Л. Добрянського, минулого року українська справа кількакратно ставала на форумі найвищих законодатних установ Америки. Такі видатні державні мужі, як сенатори Герберт Ліпмен, Олександер Смит, Вилйєм Наленд, Ґеролд Стассен, конґресмен Чарлз Керстен дуже поважно зацікавились українською справою. Було надруковано і розіслано 155,000 примірників сенатських рекордів найвидатнішим представникам політичного, громадського і культурного життя по цілому світі. Не згадую про низку інших заходів. І мушу підкреслити: сталося це завдяки свідомости і жертвенности тих платників і жертводавців, що відгукнулись минулого року, часто одірвавши пару долярів від необхідного. Вони можуть наочно бачити і тішитись наслідками своєї жертвенности і ми віримо, що і в біжучому році Фонд буде мати з їх осіб вірних приятелів і прихильників, а також пропаґаторів, що приведуть до Фонду нові кадри жертводавців і платників . . .

В. П.

НОВИЙ ПСИХІЯТРИЧНИЙ ЦЕНТР У ЗДА

70% усіх фізичних захворувань спричинені також емоційними факторами, тобто — мають нервове походження. Це твердження поділяє дедалі більша кількість лікарів. Так заявив д-р Ґрінкер з нагоди недавного формального відкриття Інституту психосоматичних та психіятричних дослідів і вишколу в Шікаґо. Значіння цього інституту, прекрасні модерні будівлі якого коштують $2.000.000, виходить далеко за місцеві межі. Його мета задовольнити не тільки місцеві, а й загально-національні потреби психіятричного лікування, дослідів і вишколу. Програма інституту наголошує психосоматичний (психо-тілесний) підхід до хворіб, який передбачає комбіноване розуміння тіла і душі людини. Пацієнта вивчатимуть і лікуватимуть, виходячи з принципу неподільної єдности тіла і душі, а це вже вимагає співпраці дуже багатьох і різноманітних фахівців. В інституті ця концепція становитиме центральний пункт для вишколу не тільки психіятрів, а всіх медиків. Не можна забезпечити суспільство модерною медициною, коли обминати емоційні фактори. Улькус, колітіс, головні болі, склероза розвільнення, розлад травлення, діябет — все це має діло з емоційним фактором. В інституті пацієнти будуть досліджувані у всьому комплексі проблем і ними опікуватимуться у взаємній співпраці психіятри й медики всіх спеціяльностей модерної медицини.

Крім дослідної і лікувальної роботи, інститут провадитиме вишкіл лікарів, що займаються психіятрією, студентів-медиків, працівників соціяльних установ, мед. сестер, фахівців терапії, психологів, лікарів внутрішніх хворіб і т. п.

Відкриття цього цікавого закладу в Шікаґо відбулося в святковій обстанові. Понад тисяча гостей оглядали приміщення й устаткування інституту та сад навколо нього, що спеціяльно влаштований, як функційно-складова частина цього цікавого психіятричного аґреґату.

МІЛЬЙОНИ.

И. З. Штокало, недавно назначений дійсним членом АН УССР, який виконує також функції депутата Городовського округу, Львівської области до верховного совєти УССР, в виступі дня 21. 4 виявив, що совєтська влада, починаючи від 1941 р., „на наукову роботу львівських закладів АН УССР" асиґнувала 45,5 міл. карбованців.

З Музики

Скрипковий Речіталь Оксани Тарнавської

Оксана Тарнавська, абсольвентка відомого зальцбурзького „Моцартеум", виступила з скрипковим речіталем в залі Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Програма складалася зі скрипкової літератури західньо-европейських (Г. Гендель, И. С. Бах, Н. Паґаніні, Ф. Ріс, П. де Сарасате) та українських композиторів (М. Гайворонський, В. Барвінський, С. Людкевич).

Скрипачка виявила багату скалю в сонорності звукових можливосей та намагання до індивідуальної інтерпретації передусім українських композиторів. Її експанзивна сила внутрішнього темпераменту промостила безпосередній шлях до інструменту і тим робом мельодійні ідеї були інспіровані щирим теплом музика — мистця. Одначе слід би приборкати оту невгамовану тенденцію стрінджендо, що з'являлася в різних місцях, а найшла свою кульмінаційну точку при виконанні „Перпетуум мобілє" Рісе.

Другим важливим компонентом концерту був фортепіяновий супровід п. Меланії Байлової. Дбайливе вивчення фортепіянних партій відрізнили декілька точок концертної програми, згадати б лише Сонатіну Г-дур М. Гайворонського. Характер останньої частини цього циклічного твору, означеної темпом Аллеґретто джокозо схиляється більше до реґіонів Андантe як Аллєґро, хочби своєю здебільшого контрапунктичною обрібкою чи надто частими октавами в партії акомпаніяменту. Проте інколи фортепіянний супровід сепарувався від все ж таки більш домінуючої ролі сольового інструменту, полемізуючи з ним, головно в третій частині Бахового концерту (Аллєґро асасі) чи в „Чабаращці" Людкевича.

В загальному концерт мав закраску поважної музичної імпрези. На домагання публіки Оксана Тарнавська виконала „Серенаду" Дрдля.

Ігор Соневицький

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР ЄВГЕНА МАЛАНЮКА

В п'ятницю вечором заля літературно-мистецького клюбу була повна людей, які хотіли почути поезію одного із найвидатніших поетів сучасної України та вшанувати його особисту присутність на вечорі.

Вечір почався Патетичною Сонатою Бетовена, що її досить культурно і вдумливо виконав проф. Вадим Вишневський. Після того поет читав свої новіші й давніші поезії, які цілим своїм циклем в сприймані уважного слухача якось мимовільно вітали у величніх хвилюючих вимірах сонати Бетовена. Поет невипадково зрікся вступної доповіді чи навіть слова про нього на користь геніяльного композитора. Сучасник своєї епохи не тільки біоґрафією, а й своєю поетичною творчістю, Маланюк-поет дає відчути слухачам, що вони живуть у вулканічній добі несамовитих зрушень і переломів, які перетинають усі поверхи і верстви життя. З цього боку є в Маланюковій поезії щось од Стравінського з його музичними малюнками сотворення і загибелі світу. На цьому трагічному тлі зринають у творчості поета образи України, овіяні любов'ю і ненавистю разом. Він не належить до тих, що покривають ліричною помадкою глибокі рани життя.

А водночас ми чули його на цьому вечорі, і як ніжного лірика, і як овіяного сумнівами обсерватора, і як людину, що так близько відчуває драму інших — то близьких, то далеких йому людей. Образи Тютюнника і Хвильового — такі різні і в таких відмінних поетичних формах подані, — це ніби два далекі краї одного могутнього трагедійного дійства нашої великої національної революції.

Ми все таки часто забуваємо, що серед нас є люди, творчість яких переживе нас і свідчитиме нащадкам про нашу неуважність до цих небуденних творців. Євген Маланюк, як і інший визначний наш письменник Осьмачка, живе тепер із заробітків фізичною працею. Після таких авторських вечорів ця думка стискає серце.

ПРОЄКТ НАГРОБКА НА МОГИЛІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

З певних джерел із Парижу надійшли відомості про те, що один із архітектів виготував проєкт нагробка на могилу Симона Петлюри, що втілює ідею СОБОРНОСТИ, за яку невтомно боровся і трагічно загинув великий державний муж українського народу Симон Петлюра. Ось загальний опис проєкту:

Ґранітна, до дзеркальности одшліфована, чорна плита вкриває могилу. Щоб не було важкости, нагніченості, в середині вроблені дві ступеньки. На плиті — ґранітний лицарський хрест.

Монумент — із сірого відшліфованого ґраніту: дві колонки — дві галузі українського народу—помалу звужуються, здіймаючись догори. Вгорі у вужчій частині поміж колонками — ґрати (також ґранітні) — символ страждання українського народу. Колонки звужуються далі і увінчуються ТРИЗУБОМ. Вся будова легка, не дивлячись на солідність, стрімка. На фасаді колонок в'ється віночок із пшениці з повними вирізьбленими зернами.

Під ступеньками нижньої плити лежить „хусточка-килимок". Це хусточка української дівчини, яку вивезли німці на каторжну працю. Дівчина встигла захопити з собою тільки цю хусточку. Коли їй ставало особливо тяжко, розгортала ту хусточку і розраду в ній черпала.

Справами будови пам'ятника особливо ретельно займається спеціяльно створений для цього Комітет у Бельгії, що вже два роки проводить збірку для тих цілей. Як відомо дохід з імпрез, що їх переводять громадські комітети вшанування пам'яті Симона Петлюри з нагоди 25 ліття з дня трагічної загибелі, в певній частині приначений також на будову нагробка.

М. С.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Д-р М. Шлемкевич виголосить доповідь про „Українську духовість" на найближчому вечорі Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, 149 2-га евню, в п'ятницю, 15-го червня в год. 7:30 ввечорі.

● Головна Рада Українського Робітничого Союзу на своєму річному засіданні в днях 1—16 травня одобрила одноголосно заходи свого Виконавчого Комітету в справі співпраці з Українським Конґресовим Комітетом за відповідними передумовами.

● Представники ОДУМ, Юрій Мартинець і Леонід Соневицький, виступили 24 травня в Клюбі Ротарі в Лейквіл, Конектикат, з доповідями про молодь за залізною заслоною. З доповідями виступали там теж представники інших поневолених народів.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ФРАНКОВА БІБЛІОТЕКА В КИЄВІ

З київської преси довідуємося, що в минулому році зі Львова до Києва перевезено велику бібліотеку, яку протягом свого життя зібрав Іван Франко.

Франко змолоду був великим приятелем книжки. Збирав і купував книжки, не зважаючи на те, що сам він жив дуже скромно. При кінці життя він мав у своїй приватній збірці 6035 книг, в тому художньої літератури та літературознавства 1300 томів, соціяльно-економічної — 212, історичної — 1200, етнографічної та фолькльорної — 750. В березні 1916 року цілу свою бібліотеку І. Франко записав Науковому товариству ім. Шевченка у Львові. В 1939 р. з приходом большевиків майно Наукового товариства совєтська влада сконфіскувала та передала Академії наук УССР. Торік бібліотеку І. Франка разом з його архівом зі Львова забрано та перевезено до Києва, де приміщено в рукописному відділі інституту української літератури при Академії наук. Як впевняє „Радянська Україна" через свого дописувача Тараса Франка, „наукові працівники інституту впорядкували бібліотеку й архів та провадять точну реєстрацію, при чому стараються відшукати книжки, які пропали. Найближчим часом будуть заведені повні каталоги бібліотеки та архіву . . . Спадщина Франка є предметом вивчання. . ."

„МАСОВЕ ПЕРЕВИКОНУВАННЯ НОРМ".

По проголошенні вислідів 4-ті п'ятирічки, колгоспників і робітників України з особливою наполегливістю притягають до стахановщини, соцзмагань, масового перевиконування норм. Мовляв, це „історичні підсумки мирної праці совєтських людей запалюють народ на нові трудові подвиги". В час сесії верховного совєту кожний депутат обов'язком мав похвалитися кількістю стахановців у своєму районі чи області, відсотками перевиконаних норм і проєктами перевиконань на майбутнє. Шовкопляс, депутат з Лохвиці, прикладом, вирахував, що на Полтавщині нараховується 37 тис. стахановців, 23 тис. ударників і 1120 таких бриґад, які змагаються за відмінну якість продукції. Депутат Руденко вирахував, що на Харківщині є 87 тис. стахановців, 3100 швидкісників, 2370 багатоварстатників, з того 194 герої соціялістичної праці.

УГОРСЬКІ ГОСТІ.

По двох роках до Києва знову прибула на виступ група угорських музикантів та вокалістів, — співак Міхай Секей, піяністка Анні Фішер, співачка Марія Дзюркович, скрипак Еде Затурецький, артисти оперного театру з Будапешту Марія Матіяш, Дієрдь Маллін. У Києві вони — побіч творів клясичних — в приміщенні опери продукували російські частушки, кантату про Сталіна, пісню сталінських перемог і ін.

(У. Думка)

• РОЗШУКИ •

Пошукується ПАШОВСЬКОГО ЯШУ, який мас перебувати в Филаделфії, Па. Голоситись:

ЧУЧМАН ІРЕНА
c/o M. Krywulycz
30 Gilliland St., Amsterdan, N. Y.

БОЖЕНА і ДАДА ТАРНАВСЬКІ пошукують **Д-р МИРОНА і ІРИНУ СВІДЕРСЬКИХ.** Зголоситись на адресу:

B. D. TARNAVSKA
3466 City Hall
Montreal, Que., Canada.

П. АЛЕКС. БУЦЬОР, який перебував в таборі Корнберг в Німеччині, зволить негайно подати свою адресу до ЗУАД Комітету. Дуже важна для нього спадкова справа. Всі газети по той бік залізної заслони просимо про передрук.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
45 DeLong Bldg., 13th & Chestnut Sts.
Philadelphia 7, Pa., USA.

• ПРАЦЯ •

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

• Професійні оголошення •

ЗВІТ

з місячних пожертв, зложених в Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті у Филаделфії в квітні 1951 року.
(Закінчення)

(Закінчення)

Вилимантік, Конн.: Укр. Парохія Св. Петра і Павла, дохід зі Шевченківського свята, переслав о. А. Биковець $20, Укр. Гр. Кат. Парохія, переслав О. Граб, секр. $10.
Ної Фреклін, Конн.: М. Худоба $5.
Балтик, Конн.: М. Фем'як $5.
Іст Манакін, Вірдж.: С. Мартин $7
Сабор, Вірдж.: І. Костинюк $12.
Гайлес, Вірдж.: П. Мельничин $5.
Ричмонд, Вірдж.: Ю. Гавдишак $5
Нортгемптон, Масс.: А. Яременко $5.
Бостон, Масс.: І. Лахой $5.
Дітройт, Міш.: А. Кісломед і Й. Кочкодан по $5.
Вест Варвік, Р. Ай.: В. Федорович $5.
Стилвотер, Окл.: П. Гесса $5.
Йонґстовн, Огайо: М. Терлецький з дружиною $10.
Лорейн, Огайо: Д. Величко $5.
Клівленд, Огайо: А. Сіренко-Сірий і Р. Лесик по $5; О. Клепач $6; п. Нестеренко $5.
Лейквуд, Огайо: П. Байко $5.
Мансфюлд, Огайо: К. Бойлюк і Ф. Задорожний по $10.
Толідо, Огайо: др. Б. А. Филипчак $10.
Арчборлд, Огайо: І. Чвартацький $5.
Кінсман, Огайо: М. Фреік $5.
Джестик, Тексас: М. Олеярчин $10
Гелен, Монтана: Д-р М. Мичковський $5.
Вашингтон, Д. С.: П. Ковецький $5.
Кетл Фолс, Ваш.: Данило $5.
Рокфорд, Алл.: Чимиренко $5.
Сан Франціско, Кал.: М. Мельник $5.
Сент Луїс, Мізурі: А. Стецько $5, П. Лотоцький $10.
По $3 зложили: Г. Лякатор, М. Лучицький, Г. Кравчук, Н. Н. (Шікаґо).
По $2.50 зложили: М. Губіцький, В. Несторович.
По $2 зложили: В. Яніцький. М. Горбатевич, Комар, Ю. Козяк, Е. Копистянська, Л. Барицький, П. Єднорович, Г. Карач, А. Мельник, М. Дехтярук, В. Гнатків, Т. Озерчук, В. Шеремета, М. Чолій, Т. Григоряк, М. Нагорняк, п-ство Шишка, П. Чижик, Х. Бончак, С. Безпятко.
По $1 зложили: М. Данилюк, І. Запсай, Р. Яримович, С. Онуферко, С. Гаврисько, Я. Красюк, В. Чубатий. М. Мондзек, І. Оркескі, В. Романюк, Р. Дурделла, М. Л. Пердоґов, М. Польче, Данилишин, Н. Н. (Рачестер), Н. Н. (Милвоки), Д. Сенько, Г. Семененко, Й. Флис, П. Тіцький, А. Перевізник, Й. Батюк, С. Гавришко, С. Костик, І. Сєрант, В. Граб, О. Йова, П. Каплій, М. Допілька, А. Вовк, Е. Сарачман, Г. Порохонько, Н. Купський, М. Микита, К. Бойлюк, П. Желтай, А. Кшива, Й. Шпак, А. Курман, Е. Кондратюк, Н. Сідорський, А. Славич, В. Сливар, М. Тюхти, Кури. Т. Воляр, В. Ковальчик, Ф. Мікуляк, М. Фесенко, В. Спільник, І. Вишиваний.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ПРИЙМІТЬ ОДНУ РОДИНУ!

ЗАКЛИК ЗУАДК

ЗУАДК видав свої власні ашуранси для 800 українських родин, надіючись, що найдеться в ЗДА таке число вже тут живучих українців, які допоможуть новим іміґрантам влаштуватись в новому світі.

Подані нижче родини, приїдуть до ЗДА в найближчому часі — і тому прохаємо наших щирих людей негайно зголоситися до ЗУАДК-у, котру родину вони бажають взяти до себе. Зголошення слати на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P. O. Box 1661, Phila. 5, Pa.

1. Микитюк Андрій, Наталія, Вікторія; 2. Бойчук Талайко, Марія, Ярослав, Михайло, Мирослав; 3. Боровець Лев, Катерина, Галина; 4. Кушнір Михайло, Павлина, Чеслава, Олена, Мирослав, Марія; 5. Глова Борис, Тамара, Наталія; 6. Кондрашенко Олексій, Ніна, Анна; 7. Кондрашенко Горпина; 8. Смерека Микола, Теодозія, Анна, Євгенія; 9. Харченко Надія; 10. Мардаревич Іван, Анна; 11. Бошенко Іван, Ельза, Марлена; 12. Коваль Іван; 13. Манастирський Іван; 14. Марков Іван; 15. Коц Маріян, Іванна; 16. Короченко Микола; 17. Зарський Іван, Анна, Іван; 18. Лимар Данило; 19. Міклер Михайло, Валентина; 20. Антонюк Василь; 21. Чайківська Віра, Євгенія, Мирослав; 22. Вербовий Стефан; 23. Мотрук Василь, Ірена, Марія, Ганна; 24. Скупейко Омелян, Варвара, Євгенія, Галина; 25. Кітлак Петро, Марія, Михайло; 26. Когут Петро; 27. Булишин Петро, Анастазія; 28. Яцук Антін, Марія, Василь, Стефанія, Богдан; 29. Белегай Петро, Анна, Іван, Марія, Анастазія; 30. Ракута Стефан, Марія, Данута; 31. Шиманський Стефан, Анна, Ірена, Марія, Євгенія; 32. Бохонюк Іван; 33. Савицький Петро; 34. Івасів Петро, Ольга, Володимир; '5. Заховаєва Надія, Неллі (дитина); 36. Чуприк Борис; 37. Корочук Константин, Ольга, Василь; 38. Олійник Марія, Петро, Марта, Александер; 39. Галицький Михайло, Віра, Валентина, Євгенія; 40. Вітошинський Микола, Юлія, Володимир; 41. Горас Василь, Катерина, Михайло, Іван, Ярослав, Богдан-Василь; 42. Циган Павло, Текля, Дарія-Юліянна, Ольга-Петронеля, Євген-Павло; 43. Ворона Стефан, Валентина, Наталія; 44. Гули Ян, Катерина; 45. Вінник Григорій, Марія, Моніка; 46. Цимбала Микола.

Филаделфія, 6 червня, 1951.

Зі Спорту

УСК — СК. ШВАБЕН 1:0 (1:0)

Ню Йорк, 10 червня. — Юнаки заслужено перемогли свого противника з вершка табелі, скріплюючи свою позицію кандидата на першуна в цій групі. Вислід не віддзеркалює вірно переваги наших юнаків, які після 15-ти хвилин непевности розвинули дуже гарну гру в полі, та вкінці зовсім панували на грищі. Недостачі в УСК це м'якість та нерішучість при стрілових позиціях, хоч є серед змагунів завдатки на добрих стрільців.

Одинокі ворота з карного зрівноважено добув Кучабський. Юнаки УСК-у заграли в складі: Гевко, Стек, Підгорецький Р., Підгорецький Я., (Герцик), Панкевич, Український, Голюка, Кучабський, Війтюк, Олійник, Матвіішин.

Суддя не всилі був сторонничими рішеннями оборонити СК. Швабен від прогри, хоч не признав ще одних стрілених воріт (Олійник), та робив надто яскраві промахи.

В. С.

З'ЇЗД СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ — ЖЕРТВ РОСІЙСЬКОГО ТЕРОРУ

Торонто, Онт. Канада, 10. червня. — Союз Українців — Жертв Російсько-Комуністичного Терору (СУЖЕРО) відбуватиме в днях 15, 16 й 17 червня ц. р. в Торонто свій перший з'їзд. На нього запрошені чільні українські громадяни й представники української й англо-саксонської преси, а також особи від авторитетних канадійських установ. Мета з'їзду: спільним голосом бувших жертв сталінської тиранії розповісти населенню Канади про страшний терор, рабство і злиденне життя мільйонів у темному царстві Сталіна. За президію „СУЖЕРО": С. Підгайний, голова; Вол. Шелест, секретар.

● **В Кореї на фронті** большевицькі політруки вбили ззаду 17 комуно-китайських вояків, які в безвихідному положенні хотіли піддатися американцям.

● **Провірку і зміну мирового договору** вважає тепер головним своїм завданням в міжнародній політиці італійський уряд — заявив міністер закордонних справ Карльо Сфорца.

НОВІ ІМІҐРАНТИ

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Стирджіс" до Ню Йорку 16-го червня:

Бойчук Талайко, Марія, Ярослав, Мирослав, Михайло; Бучний Евстахій; Бортник Василь, Анна, Юрко; Демчишин Марія, Іван; Гаденко Іван, Галина; Єрко Ігор, Анна, Зіна, Ніна, Люба; Кальницький Михайло, Євгенія, Еміль; Кравчук Євдокія; Лазаренко Валентина, Василь, Іра, Євген; Ляшко Павло; Левченко Марія, Олексій; Малиновський Володимир, Ольга, Микола, Святослав; Шерстюк Роман, Христина, Борис, Ліна, Неонілія; Пенцак Марія, Михайло; Погорілий Андрій; Солод Ілля; Білоцький Іван, Людмила; Циган Павло, Текля, Дарія, Альга, Євген; Чукла Володимир, Марія, Ірина, Богданна; Дулька Василь! Крупа Петро, Катерина, Тріянна; Локатин Петро; Левкович Володимир, Текля, Анна; Масевич Федір; Масєнєц Петро, Лідія, Василь; Мелешко Марія, Фотій, Наталія, Аскольд; Стасюк Михайло; Шипулка Іван, Катерина; Теліга Павло, Катерина, Микола; Весолович Григорій; Кетрович Сергій; Равлінко Теодор, Єлисавета.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні Збори Українського Народного Дому, відділ 316, відбудуться 14. червня в Тов. Домі, 831 Джозеф Евню в годині 8. ввечорі. Проситься всіх членів прибути на ці збори та вислухати звіту Контрольної Комісії за 6 місяців. — Рівнож повідомляється, що дивіденда вже є, а тому хай кожний прийде та одержить, бо поштою нікому не будемо висилати. — За уряд: І. Середа, гол., П. Ковтун, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Іванців, рек. секретар.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори, Т-ва Запорозька Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 15 червня 1951 року в год. 8 ввечорі в Січовій Салі при 506- - 18 Евню, Нюарк, Н. Дж.

Проситься членів прийти на збори, на яких буде роздача чеків-дивіденди від УНСоюзу. — За уряд: О. Паньків, пред.; П. Заблоцький, касієр; Ю. Варанюк, секретар.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ, від. 325, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 15. червня в годині 8-ій ввечорі в Українськім Національнім Домі, 216 Гренд Стріт. Проситься членів прийти, заплатити свої вкладки, а також забрати чеки дивіденди, бо тяжко розносити або посилати поштою. — Довгуючі члени будуть суспендовані, а тому не зволікайте з заплатою вкладок. — За уряд: В. Возняковський, предс.; М. Повpозник, касієр; Й. Вацусь, рек. секр.; П. Малицький, фін. секретар.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. — Повідомляється, що піврічний мітинґ Т-ва Запорозька Січ, від. 385, відбудеться в неділю 17-го червня 1951 зараз по другій Службі Божій в церковній галі, 519 Юнiверсіті Евню, Н. Е. Буде звіт за 6 місяців, принимання нових членів до УНС та є теж інші важні справи до обговорення. — За уряд: П. Федорців, предс.; Й. Ковалів, касієр, Й. Греськів, секретар.

СТ. ЛУЇС, МО. — Т-во Володимира, від. 179, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю 17. червня 1951 р. о год. 2-гій пополудні, в Українськім Народнім Домі під ч. 2838 Магнолія. Запрошуємо членів на ці збори, щоби забрали свої дивіденди від УНС, бо поштою висилати не будемо. Просимо довгуючих членів вирівняти свої вкладки до УНСоюзу. — За уряд: М. Дмитришин, предс.; М. Кульчицький, кас.; М. Паращак, секретар.

ШИКАҐО, Ілл. — Місячні збори Т-ва Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 17-го червня, о годині 12 вполудне в салі при 2250 В. Кортез вул. Проситься членів прийти. Довгуючі члени, коли не не прийдуть і вирівняють залеглостей, будуть суспендовані. — За уряд: І. Мадас, предс.; Д. Когут, секретар.

ШИКАҐО, Ілл. — Заряд Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в понеділок 18. червня, о год. 8 ввечорі, в Союзовім Домі при 843 Н. Вестерн Евню. Обов'язком членів є прийти на ці збори, вислухати звітів уряду і контрольної комісії, а також взяти участь в нарадах та рішеннях в різних справах. Члени управнені до дивіденди, повинні голоситися на зборах по чеки. — П. Боднарчук, предс.; П. Яворська, касієр, І. Подола, секретар.

ЙОНҐСТОВН, О. — Від. 140 повідомляє, що піврічні збори відбудуться 17 червня в церковній галі 526 Вест Райен Евню, зараз по великій Службі Божій. Всі члени повинні прийти на ці збори, бо на них будуть ухвалені важні постанови, а також будеться роздавати чеки дивіденди від УНС. — За уряд: С. Нановський, предс. І. Кравець, секретар і касієр.

ВІЛМІНҐТОН, Дел. — Братство св. Івана Хрестителя, від. 247, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в четвер, 14-го червня, в 7-ій год. ввечорі, в церковній галі св. Петра і Павла, 625 Со. Гільд Ст. Вілмінґтон, Дел. Просимо всіх членів явитися на цей мітинґ. — За уряд: М. Меюер.

ШИКАҐО, Ілл. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, відділу 106, відбудуться в неділю 17-го червня в домі Союзу, 843 Н. Вестерн Евню, о год. 12 вполудні. Просимо всіх членів прибути і заплатити свою вкладку. Довгуючих членів просимо конечно вирівняти залеглий довг. Буде теж роздана дивіденда від УНС. Члени, що були суспендовані в квітні, або в травні, якщо заплатять свій залеглий довг, будуть прийняті наново. — За уряд: О. Любас, предс.; М. Попіль, касієр, Г. Дацьків, секретар.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 1. червня 1951 р. помер по довгій недузі в 59. році життя

МИКОЛА СЕМЕҐЕН,

член Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122 У. Н. Союзу в Тавнтон, Масс.

Покійний родився в селі Жабинці, пов. Гусятин, Галичина. Лишив в жалобі жінку Анну, сина Йосифа, дочку Евстахію, невістку, зятя і внуки. — В. Й. П.!

К. Сідзінський, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

• ВАКАЦІЇ-ЛІТНИСЬКА •

ТАРЗАН ч. 2609. Даремна погоня

TARZAN SPRANG LIGHTLY TO HIS FEET AND UP INTO THE TREE. ALMOST AS AGILE, ULAN VANISHED INTO A TREE OF HIS OWN CHOOSING.

JANA SAW HER COMPANIONS ESCAPE AND HER HEART SANK. THEY HAD DESERTED HER. SHE WONDERED IF JASON, HAD HE BEEN HERE, WOULD HAVE LEFT HER THUS TO THE HORIBS.

PRESENTLY THE HORIBS, WHO HAD CLIMBED THE TREES, GAVE UP THE SEARCH AND DROPPED TO THE GROUND TO RESUME THE INTERRUPTED MARCH. 2609.

Тарзан легко скочив на ноги і опинився на дереві. Майже так само гнучко щез Улан на дереві, яке собі вибрав.

Яна бачила, як втекли її товариші й занепала духом. Вона думала над тим, чи і Ясон був би залишив її отак на ласку горибів, коли б тут був.

Зненацька гориби, які вилізли на дерева, зреклися дальших розшуків, зіскочили на землю та й пустилися в дальшу дорогу.